

RĪGĀ

2019. gada 27. decembrī
Nr. 1-23/229_e

Budžeta un finanšu (nodokļu) komisijai
paziņošanai e-adresē

*Par priekšlikumiem likumprojektam Nr. 363/Lp13
"Grozījumi Kredītiestāžu likumā"*

Finanšu nozares asociācija (turpmāk – Asociācija) likumprojektam Nr. 363/Lp13 "Grozījumi Kredītiestāžu likumā" pēc diskusijām Saeimas komisijās sēdē otrajā lasījumā un veiktajiem precizējumiem uz trešo lasījumu iesniedz šādu priekšlikumu:

Papildināt likumu ar 10.³ pantu šādā redakcijā:

"10.³ pants. Ja likumos nav noteikts citādi, attiecībā uz elektroniskā veidā sagatavotu dokumentu, kura autors vai viens no autoriem Dokumentu juridiskā spēka likuma izpratnē ir kredītiestāde, kredītiestāde kā savas gribas apliecinājumu ir tiesīga aizstāt kredītiestādes pārstāvja parakstu kā elektroniskā dokumenta juridiskā spēka rekvizītu ar kredītiestādei kā juridiskajai personai izsniegtu kvalificētu elektronisko zīmogu Eiropas Parlamenta un Padomes 2014. gada 23. jūlija regulas (ES) Nr. 910/2014/ES par elektronisko identifikāciju un uzticamības pakalpojumiem elektronisko darījumu veikšanai iekšējā tirgū un ar ko atceļ Direktīvu 1999/93/EK 3. panta 27. punkta izpratnē."

Elektroniskais zīmogs ir paredzēts, lai juridiska persona varētu apliecināt, ka attiecīgais dokuments ir konkrētās juridiskās personas izdots. Tāpat elektroniskais zīmogs nodrošina pārbaudāmus pierādījumus tam, ka elektroniski zīmogotais dokuments nav ticis grozīts kopš elektroniskā zīmoga uzlikšanas.

Šobrīd nepastāv nacionālais tiesiskais regulējums, kas regulētu elektronisko zīmogu jomu. Elektroniskais zīmogs ir noteikts ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu Nr. 910/2014 (2014. gada 23. jūlijs) par elektronisko identifikāciju un uzticamības pakalpojumiem elektronisko darījumu veikšanai iekšējā tirgū (turpmāk – eIDAS regula), kas ir tieši piemērojama visās Eiropas Savienības dalībvalstīs un kas neprasa īpašus ieviešanas pasākumus.

Nemot vērā minēto, elektronisko zīmogu jebkura persona var izmantot atbilstoši eIDAS regulā noteiktajiem mērķiem un tiesiskajam statusam. Tomēr saskaņā ar spēkā esošiem normatīvajiem aktiem, lai dokuments iegūtu juridisku spēku, obligāts tā rekvizīts ir paraksts, izņemot likumā paredzētus gadījumus. Šādā ziņā tikai personas pašrocīgs paraksts vai kvalificēts elektroniskais paraksts atbilst Dokumentu juridiskā

spēka likuma prasībām, un elektroniskais zīmogs nevar aizstāt personas parakstu, ja likumā par to īpaši nekas nav noteikts. Priekšlikums paredz Kredītiestāžu likumā to noteikt, tādējādi, novēršot likumā noteiktu šķērsli, izmantot elektronisko zīmogu kā juridiskās personas dokumenta juridiskā spēka rekvizītu.

Elektroniskais zīmogs faktiski ir juridiskās personas elektroniskais paraksts. Dokumentu paraksta dokumentu pārvaldības sistēmas līmenī automātiski vai tāpēc, ka juridiskās personas atbildīgā persona dod šādu rīkojumu attiecīgajai dokumentu pārvaldības sistēmai. Tas nemazina darbinieku atbildību, jo par katra automatizēta risinājuma darbību atbild konkrētas fiziskas personas. Ja dokumentu juridiskas personas vārdā paraksta tās pārstāvis, dokumenta adresāts nevar būt pilnīgi pārliecināts, ka šis dokuments sagatavots juridiskās personas vārdā. *Piemēram, ja dokumentu paraksta valdes loceklis Jānis Bērziņš klientam Jānim Bērziņam, tad datnē to nevar atšķirt. Elektroniskā zīmoga gadījumā parakstītājs būtu AS /nosaukums/ un klients, piemēram, Jānis Bērziņš.*

Līdz ar to tiek veicināta tiesiskā noteiktība, kas īpaši svarīga ir kredītiestādēm, jo to parakstītie apliecinājumi un citi dokumenti ne vienmēr tiek izsniegti tikai vienai personai, bet daudzos gadījumos tos saņem pavisam cita persona (piemēram, bankas garantiju), kura jau no parakstītās datnes saprastu, ka parakstītājs ir konkrēta kredītiestāde un tai tālāk nav jāpārliedz, kas ir tās parakstītājs kā fiziska persona. Tādā gadījumā dokumentā nav jānorāda arī juridiskās personas pārstāvja personas kods, tādējādi mazinot juridisko personu darbinieku datu apstrādi, vienlaikus saglabājot juridiskas personas un to darbinieku atbildību par pieņemtajiem lēmumiem.

Izmantojot elektronisko zīmogu automatizētās sistēmās, pakalpojumu var sniegt lētāk, jo konkrētai personai nav manuāli jāparaksta tipveida dokuments, nav jāveido individuāli piegādes kanāli, lai garantētu, ka tas ir juridiskās personas dokuments, kā arī saņēmējam nav obligāti Uzņēmumu reģistrā vai statūtos jāpārliedz, vai un kurš drīkst parakstīt šādus dokumentus, jāsalīdzina dati, tērējot tam papildu laiku.

Tā kā eIDAS regula ir tieši piemērojama un vienīgais šķērslis ir Dokumentu juridiskā spēka likuma prasība par pašrocīgu parakstu, speciālajā likumā, kā jau to nosaka pats Dokumentu juridiskā spēka likums, tiek paredzēts izņēmums. Lai arī regulas un likuma pretrunu var atrisināt ar interpretācijas metodēm, kredītiestādēm kā īpaši regulētiem tirgus dalībniekiem, kas rīkojas ar noguldītāju naudu, nav pieļaujams uzņemt riskus saistībā ar iespējamām atšķirīgām interpretācijām. Ņemot vērā tiesiskās vienlīdzības principu, elektroniskā zīmoga izmantošana līgumu parakstīšanai, iespējams, nebūtu piemērojama visām juridiskajām personām, bet tikai tām, kuras ir licencētas kā personas ar stingri regulētām iekšējās kontroles sistēmām, lai varētu izsekot, kura persona veic kādu rīcību juridiskās personas vārdā, tostarp izmanto elektronisko zīmogu. Tādēļ arī priekšlikums tiek iesniegts Kredītiestāžu likumā, neizslēdzot iespēju, ka atbildīgās institūcijas, ņemot vērā kredītiestāžu pieredzi, uzlabos citus normatīvos aktus. Bez šāda pirmā soļa pastāv riski, ka ērta un progresīva tehniskā risinājuma ieviešana Latvijā nenotiek, kā tas jau ir vairākus gadus kopš regulas spēkā stāšanās.

Ja dokumentu ar elektronisko parakstu parakstījis juridiskas personas darbinieks (Uzņēmumu reģistrā neesoša persona), trešās personas dokumentu nevar identificēt kā tādu, ko parakstījusi juridiskā persona vai tās pārstāvis. Līdz ar to jāizmanto vēl kādi papildu nosacījumi, kas nav pietiekami droši, juridiskās personas vai tā pārstāvja atpazīšanai. Ja dokumentu paraksta ar elektronisko zīmogu, dokuments satur visus vajadzīgos apliecinājošos datus un ir nemaināms. Klients pats to var iesniegt, kur vien nepieciešams (arī zvērinātam revidentam vai Valsts ieņēmumu dienestam).

Elektroniskais zīmogs nav zīmogs parastā izpratnē. Tas ir norobežojams arī no laika zīmoga elektroniskajam parakstam. Elektronisko zīmogu izsniedz Latvijas Valsts radio un televīzijas centrs. Šobrīd juridiskās personas to izmanto pēc saviem ieskatiem, piemēram, izdruku apliecināšanai no reģistriem, bet šobrīd juridisko šķēršļu dēļ nevar parakstīt līgumus un apliecināt identitāti elektroniskajā vidē. Plašāka informācija: <https://www.eparaksts.lv/lv/palidziba/buj/ezimogs>

Pateicamies par izpratni un lūdzam atbalstīt mūsu priekšlikumu.

Ar cieņu

valdes priekšsēdētāja

Sanita Bajāre

ŠIS DOKUMENTS IR ELEKTRONISKI PARAKSTĪTS AR
DROŠU ELEKTRONISKO PARAKSTU UN SATUR LAIKA ZĪMOGU

E. Pastars, edgars.pastars@financelatvia.eu